

1 Asia

1. Jatkoselvitykseen ryhtyminen yrityskauppa-asiassa Altor Fund III (via Elixia Holding IV AS) / TryghedsGruppen smba

2 Asian vireilletulo

2. Kilpailu- ja kuluttajavirastolle ("KKV") on 25.10.2013 ilmoitettu järjestely, jossa Altor Fund III ja TryghedsGruppen smba hankkivat yhdessä määräysvallan HFN Group AS:ssä.
3. Järjestely kuuluu EY:n yrityskeskittymien valvonnasta annetun asetuksen (139/2004) soveltamisalaan, mutta Euroopan komissio on 23.10.2013 antamallaan päätöksellä siirtänyt tapauksen käsittelyn Suomea koskevalta osalta Suomeen. Tapauksen siirrettyä komissiolta KKV:n tutkittavaksi asiaan sovelletaan kansallista yrityskauppavalvontaa koskevaa lainsäädäntöä.

3 Yrityskaupan osapuolet ja niiden harjoittama liiketoiminta

4. **Altor Fund III ("Altor")** on pääomasijoitusyhtiö, joka on keskittynyt sijoittamaan keskisuuriin pohjoismaisiin yhtiöihin. Altor Fund III on osa yritysyhtymää, johon kuuluvat Altor Fund III:n lisäksi Altor 2003 Fund ja Altor Fund II sekä niiden lukuisat portfolioryitykset. Altorilla on määräysvalta Elixia-konsernissa, joka on pohjoismainen kuntokeskusyritys. Elixialla on Suomessa 14 kuntokeskusta ja noin [30 000-40 000]¹ jäsentä.
5. **TryghedsGruppen smba:n ("TryghedsGruppen")** liiketoimintaan kuuluu enemmistöosakkuus Tryg-vakuutus konsernissa sekä suorat sijoitukset yrityksiin ja omaisuudenhoitoyhtiöihin. TryghedsGruppen omistaa Health & Fitness Nordic AB:n ("HFN"), joka toimii SATS, Fresh Fitness ja Metropolis-kuntokeskusten kautta. SATS on yhtiön brändeistä ainoa, joka toimii Suomessa. HFN:llä on Suomessa 10 kuntokeskusta ja [15 000-20 000] jäsentä.

4 Kilpailuoikeudellinen arviointi

6. Tässä päätöksessä esitetyt KKV:n kannanotot ovat alustavia, eivätkä ne myöskään muodosta tyhjää luetteloa mahdollisista kilpailuongelmista. Tässä päätöksessä ei ole tarvetta ottaa lopullista kantaa relevanttien hyödykemerkkinoiden tai maantieteellisten markkinoiden määrittelyyn.

¹ Hakasulkeisiin merkityissä kohdissa tarkka tieto on poistettu liikesalaisuutena.

4.1 Yrityskauppasäännösten soveltuminen järjestelyyn

7. Altorin maailmanlaajuinen liikevaihto vuonna 2012 oli [...] euroa, josta [...] euroa kertyi Suomesta. TryghedsGruppenin maailmanlaajuinen liikevaihto oli vuonna 2012 noin [...] euroa, josta noin [...] euroa kertyi Suomesta.

4.2 Relevantit markkinat

4.2.1 Relevantit hyödykemarkkinat

8. Elixia ja HFN tarjoavat terveys- ja kuntoilupalveluita ja näin ollen osapuolet esittävät, että relevantit hyödykemarkkinat muodostuvat kuntokeskustoinnasta.
9. Osapuolilla on Suomessa päällekkäistä kuntokeskustoimintaa Helsingissä, Espoossa, Vantaalla, Turussa ja Jyväskylässä. Näillä markkinoilla toimii sekä yksityisessä että julkisessa omistuksessa olevia kuntokeskuksia. Komissio on tapauskäytännössään alustavasti katsonut, että julkisessa ja yksityisessä omistuksessa olevat kuntokeskukset muodostavat kahdet erilliset hyödykemarkkinat muun muassa hinnoittelun ja palvelutarjonnan eroista johtuen. Komissio on myös harkinnut yksityisten kuntokeskusmarkkinoiden jakamista edelleen alamarkkinoihin hinnoittelurakenteen ja palvelutarjonnan mukaan.²
10. Yrityskaupan osapuolten mukaan markkinoita ei kuitenkaan tule erotella sen mukaan onko kyseessä yksityisessä vai julkisessa omistuksessa oleva kuntokeskus, sillä julkisessa omistuksessa olevat keskuksat tarjoavat ilmoittajien mukaan samoja palveluita samankaltaisella hinnoittelurakenteella kuin yksityiset toimijat. Lisäksi osapuolet katsovat, että samoille hyödykemarkkinoille kuuluvat myös ns. edulliset kuntokeskukset, jotka houkuttelevat jäseniä alhaisilla hinnoilla ja pitkillä aukioloajoilla, mutta eivät tarjoa juurikaan lisäpalveluita sekä keskuksat, jotka keskittyvät vain tiettyyn kuntoluomuotoon.
11. Kuntokeskusmarkkinoiden lisäksi osapuolet toimivat myös kuntosalivarusteiden ja kuntoiluvaatteiden myyntimarkkinoilla sekä kuntoilualan koulutusmarkkinoilla, mutta Elixian ja HFN:n markkinaosuudet ovat niiden oman arvionsa mukaan kyseisillä markkinoilla alle 15 %.

4.2.2 Relevantit maantieteelliset markkinat

12. Kaupan osapuolten mukaan sijainti on yksi tärkeimmistä perusteista, joilla asiakkaat valitsevat kuntokeskuksen. Asiakkaat valitsevat yleensä keskuksen, joka on lähellä kotiaan tai työpaikkaansa tai työmatkan varrella. Näin ollen kuntokeskustoiminta on ilmoittajien näkemyksen mukaan ensisijaisesti paikallista tai alueellista.

² Komission päätös asiassa COMP/M.3169, Bridgepoint Capital/Permira/Holmes Place, 1.7.2003.

13. Komissio on tapauskäytännössään alustavasti määritellyt kuntokeskusmarkkinoiden pienimmät mahdolliset maantieteelliset markkinat 15 minuutin kävelymatkan sisällä olevaksi savutettavuusalueeksi.³ Vaikka maantieteellisten markkinoiden laajuus vaihteleeekin jossain määrin Suomen eri alueilla mm. asukastiheyden ja liikkumistottumusten mukaan, osapuolet katsovat, että Suomen saavutettavuusalueet ovat huomattavasti 15 minuutin kävelymatkaa laajempia.
14. Yrityskauppailmoituksessa osapuolet ovat päällekkäisten markkinoiden osalta ilmoittaneet markkinatiedot koko kaupungin osalta. Osapuolten käsityksen mukaan markkinoiden rakenne ja toimijoiden markkinaosuudet eivät muuttuisi merkittävästi, vaikka saavutettavuusalueena pidettäisiin 15 minuutin kävelymatkaa. Tällöin saavutettavuusalueet muodostavat lukemattomia osittain päällekkäisiä alueita, jotka yhdistävät kaikki kaupungin kuntokeskukset katkeamattomaan keskinäisen vaihdettavuuden ketjuun.

4.3 Markkinoiden koko ja kilpailutilanne

15. Tarjonta kuntokeskusmarkkinoilla on ilmoittajien mukaan pirstoutunutta ja koostuu monen kokoisista ja monenlaisia palveluita tarjoavista kilpailijoista. Suomessa on osapuolten arvion mukaan noin 400 kuntokeskusta, joilla on yhteensä noin 600 000 jäsentä.⁴ Elixialla ja HFN:llä (SATS:lla) on Suomessa yhteensä 24 kuntokeskusta ja noin [50 000-60 000] jäsentä, jolloin yhteenlaskettu markkinaosuus on kuntokeskusten lukumäärän perusteella laskettuna 6,0 % ja jäsenmäärän perusteella laskettuna [0-10] %.⁵
16. Osapuolet katsovat, että kansallisella tasolla niiden merkittävimpiä kilpailijoita ovat Lady Line, EasyFit, Fressi, Forever, Motivus, Puls & Träning ja Urheiluhallit Oy.

4.3.1 Helsinki

17. Helsingissä on ilmoittajien mukaan 89 kuntokeskusta ja näillä keskuksilla on yhteensä noin [70 000-80 000] jäsentä. Elixialla on Helsingissä neljä kuntokeskusta: Elixia Alexium, Elixia Itäkeskus, Elixia Salmisaari ja Elixia Tali. SATS:lla on Helsingissä kolme keskusta: SATS Eliel, SATS Megaherts ja SATS Pitäjämäki.
18. Osapuolten arvion mukaan niiden yhteenlaskettu markkinaosuus keskusten lukumäärän perusteella on noin 7,9 % ja jäsenmäärän perusteella laskettuna [20–30] %. Ilmoittajien mukaan niiden tärkeimmät kilpailijat Helsingissä

³ Komission päätökset asioissa COMP/M.3169, Bridgepoint Capital/Permira/Holmes Place, 1.7.2003, ja COMP/M.6354, CVC/Virgin Group Holdings/Virgin Active Group, 14.10.2011.

⁴ Osapuolet ovat jättäneet joitakin pieniä tai hyvin erikoistuneita toimijoita pois laskuista.

⁵ Osapuolet esittävät, että markkinaosuudet tulee laskea keskusten määrän mukaan, sillä tämä tuottaa todennäköisimman kuvan kilpailusta kuntoilumarkkinoilla. Jäsenmäärän mukaan laskettuna osapuolten arvio kokonaismarkkinoiden koosta perustuu arvauksiin kilpailijoiden jäsenmääristä.

ovat EasyFit, Esport Fitness, Finnbody, Fitness24Seven, Forever, Fressi, Lady Line, Motivus, Puls & Träning ja Urheiluhallit Oy. Nämä keskuksat tarjoavat samoja tai samankaltaisia palveluita kuin ilmoituksen osapuoleat ja sijaitsevat osapuolten keskusten läheisyydessä. Kaikkien kilpailijoiden markkinaosuudet ovat ilmoittajien arvion mukaan alle 15 % sekä keskusten lukumäärän että jäsenmäärän perusteella laskettuna.

19. Osapuolten näkemysten mukaan yrityskauppa ei tule rajoittamaan kilpailua Helsingissä, sillä Elixian ja SATS:in yhteenlaskettu markkinaosuus on alhainen ja alueella on useita kilpailevia kuntopalveluiden tuottajia. Alalle on myös viime vuosina tullut lukuisia uusia kuntokeskuksia, muun muassa Helsinki Sports Club and Crossfit sekä EVO Fitness. Lisäksi osapuolten mukaan asiakas voi asua yhden ja työskennellä toisen kuntokeskuksen saavutettavuusalueella, jolloin keskuksat ovat asiakkaalle keskenään vaihdettavissa olevia. Tämä voi johtaa siihen, että erityisesti pääkaupunkiseudulla eri kaupunkien keskuksat ovat keskenään vaihdettavissa. Näin ollen osapuoleat katsovat, että Helsingissä toimivien kuntokeskusten lisäksi myös Espoon ja Vantaan keskuksat luovat ainakin osittain kilpailupainetta Helsingin keskuksille ja päinvastoin.

4.3.2 Espoo

20. Espoossa on osapuolten arvion mukaan 36 kuntokeskusta, joilla on yhteensä noin [30 000-40 000] jäsentä. Elixialla ja SATS:illa on molemmilla kaksi keskusta Espoossa. Elixian keskuksat ovat Elixia Länsiväylä ja Elixia Sello ja SATS:n SATS Iso Omena ja SATS Leppävaara. Osapuolten mukaan niiden yhteenlaskettu markkinaosuus on kuntokeskusten lukumäärän perusteella laskettuna 11,1 % ja jäsenmäärän perusteella laskettuna [20–30] %.
21. Osapuolten ilmoituksen mukaan niiden merkittävimmät kilpailijat Espoossa ovat Esport Fitness, EVO Fitness, Fit1, Forever, Fressi ja Lady Line. Kunkin kilpailijan markkinaosuus on ilmoittajien arvion mukaan alle 15 % sekä keskusten lukumäärän että jäsenmäärän perusteella laskettuna. Edellä mainittujen toimijoiden lisäksi Espoossa toimii ilmoittajien mukaan 22 pientä tai keskikokoista kuntokeskusta ja ketjua, jotka tarjoavat samankaltaisia palveluita kuin kaupan osapuoleat.
22. Yrityskauppa ei osapuolten esityksen mukaan johda merkittävään kilpailun rajoittumiseen Espoossa, sillä Elixia ja SATS kohtaavat kovaa kilpailua lähellä olevien kuntokeskusten taholta. Espoon kuntokeskusmarkkinoille on osapuolten näkemysten mukaan helppo tulla ja alalle onkin viime vuosina tullut useita toimijoita (mm. Fit1- ja Fressi-keskuksat).

4.3.3 Vantaa

23. Vantaalla toimii osapuolten arvion mukaan 25 kuntokeskusta ja näillä keskuksilla on yhteensä noin [10 000-20 000] jäsentä. Elixialla on Vantaalla

kaksi kuntokeskusta: Elixia Flamingo ja Elixia Tikkurila. SATS:lla on Vantaalla yksi keskus, SATS Tikkurila. Osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus on niiden oman arvionsa mukaan 12 % keskusten lukumäärän perusteella ja [30–40] % jäsenmäärän perusteella laskettuna.

24. Osapuolet katsovat, että niiden tärkeimmät kilpailijat Vantaalla ovat Easy-Fit, EVO Fitness, Forever, Lady Line, Urheiluhallit sekä Vantaan kuntosali ja Liikuntakeskus. Keskittymän merkittävin kilpailija on Forever-ketju, jonka markkinaosuus on osapuolten arvion mukaan noin 8 % keskusten lukumäärän ja [20–25] % jäsenmäärän perusteella laskettuna. Muiden kilpailijoiden markkinaosuudet jäävät ilmoittajien mukaan alle 10 %:n. Edellä mainittujen toimijoiden lisäksi Vantaalla toimii ilmoittajien mukaan 15 pientä ja keskikoista itsenäistä tai ketjuun kuuluvaa kuntokeskusta, jotka tarjoavat samankaltaisia palveluita kuin kaupan osapuolet.
25. Yrityskauppa ei osapuolten esityksen mukaan johda merkittävään kilpailun rajoittumiseen Vantaalla, sillä Elixia ja SATS kohtaavat kovaa kilpailua lähellä olevien kuntokeskusten taholta. Osapuolet katsovat, että myös Espoossa ja Helsingissä sijaitsevat keskuksat tarjoavat jossain määrin vaihtoehdon Vantaan asukkaille. Lisäksi osapuolet toteavat, että alalle tulo tai jo nykyisen toiminnan laajentaminen on helppoa ja Vantaalle onkin avattu viiden viime vuoden aikana viisi uutta kuntokeskusta.

4.3.4 Turku

26. Turussa toimii osapuolten mukaan 22 kuntokeskusta, joilla on yhteensä noin [20 000-30 000] jäsentä. Elixialla on Turussa kolme keskusta: Elixia Centrum, Elixia Jokivarsi ja Elixia Länsikeskus. SATS:lla on alueella yksi kuntokeskus, Trivium. Osapuolten arvion mukaan niiden yhteenlaskettu markkinaosuus keskusten perusteella laskettuna on 18,2 % ja jäsenmäärän perusteella laskettuna [30–40] %.
27. Tärkeimmät kilpailijat ovat osapuolten mukaan Cardio Gym, Lady Line, Leaf Areena, M&M Kuntotalo ja Motivus. Kunkin kilpailijan sekä keskusten lukumäärään että jäsenmäärään perustuva markkinaosuus on ilmoittajien arvion mukaan alle 15 %. Muut kilpailijat ovat pieniä ja keskisuuria keskuksia ja ryhmittymiä, jotka tarjoavat samankaltaisia palveluita kuin osapuolet.
28. Osapuolet katsovat, että yrityskauppa ei muodosta merkittävää estettä tehokkaalle kilpailulle Turussa, sillä Elixia ja SATS kohtaavat kovaa kilpailua lähellä olevien kuntokeskusten, kuten M&M Kuntotalon, Leaf Areenan ja Motivuksen, taholta. Turussa on avattu neljä uutta kuntokeskusta viime vuosina, mikä on osapuolten mukaan osoitus alalle tulon helppoudesta. Lisäksi osapuolet katsovat, että Turun keskuksia voivat hyödyntää myös Turun lähikunnissa asuvat, mutta Turussa työskentelevät, joten Turun kuntokeskusten saavutettavuusalue voi olla suurempikin.

4.3.5 Jyväskylä

29. Osapuolet arvioivat, että Jyväskylässä on 17 kuntokeskusta, joilla on yhteensä noin [10 000-20 000] jäsentä. Elixialla ja SATS:illa on kummallakin yksi keskus Jyväskylässä: Elixialla Elixia Seppälä ja SATS:illa SATS Jyväskylä. Osapuolet arvioivat yhteenlasketuksi markkinaosuudekseen 11,8 % keskusten lukumäärän perusteella laskettuna ja [30–40] % jäsenmäärän perusteella laskettuna.
30. Osapuolet katsovat tärkeimmiksi kilpailijoikseen GoGo Expressin, Killerin Liikuntakeskuksen, Kuntomaailman, Positive Fitness Centerin ja Yliopistoliikunnan. Yliopistoliikunnan markkinaosuudeksi osapuolet arvioivat 17,6 % keskusten lukumäärän perusteella laskettuna ja [20–25] % jäsenmäärän perusteella laskettuna. Muiden kilpailijoiden markkinaosuudet jäävät kummallakin laskutavalla alle 15 %:n. Edellä mainittujen toimijoiden lisäksi Jyväskylässä on ilmoittajien mukaan seitsemän muuta kilpailijaa.
31. Yrityskauppa ei osapuolten näkemyksen mukaan rajoita kilpailua Jyväskylän kuntokeskusmarkkinoilla, sillä Elixia ja SATS kohtaavat kovaa kilpailua osapuolten keskusten lähellä sijaitsevien ja samanlaisia palveluita tarjoavien keskusten taholta. Etenkin Yliopistoliikunta on osapuolten näkemyksen mukaan merkittävä kilpailija.

4.4 Yrityskaupan mahdollisten kilpailuvaikutusten alustava arviointi

32. Ilmoittajien näkemyksen mukaan yrityskaupalla saavutetaan merkittäviä toiminnallisia synergioita ja kustannussäästöjä eikä järjestely johda kilpailulain tarkoittamaan tehokkaan kilpailun olennaiseen estymiseen millään merkityksellisillä markkinoilla.
33. Lisäksi ilmoittajat katsovat, että alalle tulon ja toiminnan laajentamisen esteet ovat vähäiset ja useat eurooppalaiset kuntokeskustoimijat voivat tulla pohjoismaisille markkinoille lyhyellä varoitusajalla ilman merkittäviä kustannuksia. Osapuolet katsovat, että markkinoille on mahdollista tulla myös pelkästään yhdellä keskuksella ja aiheuttaa muille paikallismarkkinoiden toimijoille merkittävää kilpailupainetta.
34. Viraston kuulemat markkinatoimijat ovat esittäneet huolensa kilpailun vääristymisestä kuntokeskusmarkkinoilla, sillä yrityskaupan myötä keskittymästä muodostuu huomattavan suuri ja vahva toimija. Elixia on valmiiksi markkinajohtaja Helsingissä, Espoossa, Vantaalla sekä Turussa ja toiseksi suurin toimija Jyväskylässä heti Yliopistoliikunnan jälkeen. Myös SATS on merkittävä toimija kaikilla niillä markkinoilla, joilla osapuolilla on päällekkäistä toimintaa.
35. Lisäksi huolensa ilmaisseet markkinatoimijat ovat pitäneet ilmoittajan esittämää relevanttien markkinoiden määrittelyä liian laajana. Markkinatoimijat

ovat esittäneet, että kapeammalla markkinamäärittelyllä kaupan osapuolten asema päällekkäisillä markkinoilla on ilmoitettua vahvempi.

36. Relevantteja hyödykemarkkinoita ja maantieteellisiä markkinoita on KKV:n alustavan arvion mukaan syytä selvittää edelleen. Suurin osa viraston kuulemista markkinatoimijoista on katsonut, että yksityiset ja julkiset kuntokeskukset eivät kuulu samoille hyödykemarkkinoille. Julkisessa omistuksessa olevat keskuksat eroavat yksityisistä toimijoista mm. erilaisen hinnoittelun, palvelutarjonnan, aukioloaikojen ja rajatumman asiakaskunnan vuoksi.
37. Elixia ja SATS ovat ns. täyden palvelun keskuksia, jotka tarjoavat muun muassa kuntosaliharjoittelua, ryhmäliikuntatunteja ja henkilökohtaista valmennusta (personal training -palvelut). Useat markkinatoimijat ovat katso-neet, että täyden palvelun kuntokeskukset ja edulliset, pääosin itsepalvelu-periaatteella toimivat kuntosalit eivät kuulu samoille hyödykemarkkinoille erilaisen hinnoittelunsa ja palvelutarjontansa vuoksi.
38. Relevanttien maantieteellisten markkinoiden osalta KKV:lle on esitetty, että markkinat ovat hyvin paikalliset kattaen ainoastaan kaupunginosia. Viraston kuulemat markkinatoimijat katsovat ilmoittajan esittämällä tavalla, että sijainti on tärkein kuntokeskuksen valintaan vaikuttavista tekijöistä. Markkina-toimijoiden näkemysten mukaan kuluttaja valitsee lähes aina kuntokeskuk-sen kotinsa läheisyydestä. Toimijoiden mukaan kuntokeskuksen asiakkais-ta noin 80–90 % tulee noin 5-10 minuutin matkan päästä ja maksimissaan 3-5 kilometrin etäisyydeltä.
39. Lisäksi virastolle on esitetty, ettei alalle tulo ole välttämättä niin helppoa kuin Elixia ja SATS esittävät. Alalle tuloa vaikeuttavat viraston kuulemien markkinatoimijoiden mukaan liiketilojen saaminen, korkeat investointikus-tannukset ja toiminnassa tarvittavan pääoman hankkiminen. Alalle tulon es-teistä johtuen keskittymällä on mahdollisuus säilyttää vahva markkina-asemansa jatkossakin.
40. Ottaen huomioon edellä esitetyt markkinoiden keskittynyttä rakennetta sekä yrityskaupan osapuolten ja kolmansien välistä kilpailutilannetta koskevat havainnot Kilpailu- ja kuluttajavirasto katsoo, että yrityskaupan kilpailuvai-kutuksia yrityskaupan kannalta relevanteilla markkinoilla on edelleen selvi-tettävä.

4.5 Johtopäätös

41. Alustavan tarkastelun perusteella yrityskauppa saattaa aiheuttaa haitallisia kilpailuvaikutuksia kuntokeskusmarkkinoilla. Tästä syystä on tarpeen selvit-tää täsmällisemmin relevanttien markkinoiden määrittelyä ja yrityskaupan kilpailuvaikutuksia kyseisillä markkinoilla. Asiassa on aiheellista tutkia yri-tykskaupan kilpailuvaikutuksia yksityiskohtaisesti jatkoselvityksessä.

5. Ratkaisu

42. Kilpailu- ja kuluttajavirasto ryhtyy asiassa jatkoselvitykseen, jossa tutkitaan, estääkö käsiteltävänä oleva yrityskauppa kilpailulain 25 §:ssä tarkoitetulla tavalla olennaisesti tehokasta kilpailua Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla erityisesti siitä syystä, että sillä luodaan määräävä markkina-asema tai vahvistetaan sitä.

6. Sovelletut säännökset

43. Kilpailulaki (948/2011) 21, 22, 24 ja 26 §.

7. Muutoksenhaku

44. Kilpailulain 44 §:n perusteella tähän Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Lisätietoja päätöksestä antaa tutkija Kaisa Kokko, puhelin 029 505 3384, sähköposti etunimi.sukunimi@kkv.fi.

Ylijohtaja

Timo Mattila

Erikoistutkija

Kaisa Kokko